

Opasluonnosten ja suunnitelmien esittely

Hyvät-käytännöt seminaari
13.5.2014

Elisa Vallius, *Jyväskylän yliopisto*

Jyri Mustajoki, *SYKE*

IMPERIAN opastyön taustaa

Oppaat ovat IMPERIA –hankkeen tuotoksia, joilla pyritään

- Levittämään hankkeen aikana kerättyjä hyviä käytäntöjä
- Tekemään tutuksi ja saattamaan aktiiviseen käyttöön IMPERIAN tuottamia toimintatapoja ja työkaluja

Oppaissa käytetyt lähteet

Dokumenttianalyysi

- 17 erilaista ja eri ajoilta peräisin olevaa YVA –selostusta ja Hyvä YVA -palkinnon saaneet
- Valitut selostusdokumentit arvioitiin ennalta laaditun arviointikehikon avulla

YVA-alan toimijoiden haastattelu puhelimitse teemahaastatteluna

- Syvennettiin dokumenttianalyysin antamaa käsitystä hyvistä toimintatavoista ja laadukkaan YVA-dokumentin ominaisuuksista
- Haastateltavia oli yhteensä 16 henkilöä (konsultit, hankevastaavat, yhteysviranomaiset, ja muut YVA-asiantuntijat)

IMPERIAN järjestämä Hyvät YVA/SOVA-käytännöt –seminaari 12.3.2013

- Noin 80 alan asiantuntijaa
- Pohdittiin mm. sitä, mistä hyvän YVAN tunnistaa ja kuinka se rakentuu
- Lomakekysely, jossa kysyttiin tärkeimpiä kehittämiskohteita YVAssa

Oppaissa käytetyt lähteet

Erilaisissa tapahtumissa esiin tulleet aiheet ja hyvät käytännöt

- IMPERIAN seminaarit, työpajat ja lukukinkerit
- Muut kokoukset ja konferenssit, joihin IMPERIAssa toimivat henkilöt ovat osallistuneet

Jo olemassa olevat kansalliset ja kansainväliset ohjeistot, joita on koottu IMPERIAN raportteihin

- Suomessa julkaistuja oppaita ja ohjeita ympäristövaikutusten arvioimiseen (YVA) sekä suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioimiseen (SOVA)
- Esimerkkejä eri maiden ja kansainvälisten organisaatioiden ohjeistoista liittyen vaikutusten merkittävyyden arviointiin, vaihtoehtojen asettamiseen ja vertailuun sekä kansalaisten osallistumiseen

Muut IMPERIAN tuottamat aihepiirikohtaiset raportit

Kaikki IMPERIAN julkaisemat raportit: <http://imperia.jyu.fi/tuotokset>

Aineksia hyvään YVAaan– – kokemuksia IMPERIA -hankkeesta

Yleisopas YVAN eri vaiheiden tukemiseen

- Kustakin aihepiiristä ytimekkäästi hyviä käytäntöjä
- Sisältö painottuu IMPERIAssa havaittuihin ja kehitettyihin toimintatapoihin ja menetelmiin

Oppaan rakennetta ja sisältöä määrittelevät periaatteet

- Kohdentaminen jo YVAN tunteville
- Ajankohtaisuus ja uutuusarvo
- Tiiviys (lähtökohtaisesti yksi aukeama/aihe)
- Havainnollisuus (kuvat, kaaviot, esimerkit)
- Lähteiden esittäminen (tarkempi tieto helposti löydettävissä)

Aineksia hyvään YVAaan– – kokemuksia IMPERIA -hankkeesta

Alustava sisälllys

- YVA-menettelyn nykykäytännöissä havaittuja kehittämiskohteita
- Sidosryhmäanalyysi
- Arviointiryhmä (sidosryhmän edustajista koottu ryhmä)
- Internetin käyttö sidosryhmien osallistumisen tukemiseen
- Kansalaisten osallistumisen tukeminen
- Arvioitavien vaikutusten tunnistaminen ja jäsentäminen
- Vaikutusten merkittävyyden arviointi
- Haitallisten vaikutusten lieventäminen
- Onnettomuus- ja häiriötilanteisiin liittyvien riskien arviointi
- ARVI-työkalu
- Vaihtoehtojen vertailu
- Yhteisvaikutukset
- Ehdotuksia ja esimerkkejä YVA-selostuksen luettavuuden parantamiseksi

Muita IMPERIAssa tuotettavia oppaita

Yksityiskohtaisempia oppaita

- **Vaikutusten merkittävyyden arvioinnin tukeminen**
 - Ohjeistusta arviointikehikon ja ARVI-työkalun käyttöön
- **Monitavoitearvioinnin (= päätösanalyysi- ja strukturointimenetelmien) hyödyntäminen YVAssa**

IMPERIA-hankkeen tuottamia **raportteja ja selvityksiä**

- Ei varsinaisesti oppaita, mutta lisätietoa eri aihepiireistä
- Tällä hetkellä noin 10 ja lisää tulossa
- Esimerkkejä:
 - Anne Vehmas: "Kokemuksia asukaskyselyistä"
 - Erkki Ikäheimo: "Impact Significance Assessment and Evaluation of Alternatives - International Guidelines and Cases"

Kaikki IMPERIA:n julkaisemat raportit: <http://imperia.jyu.fi/tuotokset>

Vaikutusten merkittävyyden arviointi-oppaan tavoitteet

Syventää arviointikehikon käyttöön liittyviä asioita

- Kuvata yksityiskohtaisesti arviointikehikon toimintaperiaatteet
- Kuvata käytännön prosessi, miten kehikkoa sovelletaan eri tilanteisiin
- Kuvata vaikutustyypeittäin vaikutusten arviointiperiaatteita ja arvion tekemiseen liittyviä luokka-asteikoita
- Esittää käytännön soveltamiseen liittyviä vinkkejä

Antaa opastusta ARVI-työkalun käyttöön

- Kuvata, miten työkalua sovelletaan käytännössä
- Kuvata, mitä erilaisia taulukoita ja kuvaajia työkalun avulla voidaan tuottaa YVA-selostukseen

Opas vaikutusten merkittävyyden arvioinnin tukemiseen

(1. versio tulossa kesällä 2014)

Alustava sisällys

1. Johdanto
2. Menetelmiä
3. Vaikutuksen merkittävyyden arviointikehikko
4. Merkittävyyden arviointiin liittyvien muiden tekijöiden arviointi
5. Tulosten esittäminen ja analysointi
6. ARVI-työkalu
7. Vinkkejä kehikon soveltamiseen käytännössä
8. Yhteenveto

Monitavoitearvioinnin hyödyntäminen YVAssa -oppaan tavoitteet

Esitellä monitavoitearvioinnin soveltamismahdollisuuksia YVAN eri vaiheissa/tehtävissä

- Esitellä yksityiskohtaisemmin, mihin eri tarkoituksiin menetelmiä voidaan soveltaa YVAssa
- Kuvata eri menetelmien toimintaperiaatteita ja mahdollisia sudenkuoppia
- Kuvata käytännön prosessi, miten lähestymistapaa voidaan soveltaa eri tarkoituksiin
- Esitellä käytännön soveltamiseen liittyviä vinkkejä

Kuvata esimerkkejä monitavoitearvioinnin soveltamisesta

- Konkreettisia esimerkkejä käyttömahdollisuuksista
- Esimerkkien ohessa vinkkejä ja yleisiä ohjenuoria

Opas monitavoitearvioinnin hyödyntämiseen YVAssa

(1. versio tulossa syksyllä 2014)

Alustava sisällys

1. Johdanto

2. Monitavoitearvioinnin periaatteet ja menetelmiä

3. Monitavoitearvioinnin menetelmien hyödyntäminen YVAN eri tehtävissä

- Vaikutusten tunnistaminen / vaikutusketjut (vaikutuskaaviot, DPSIR)
- Vaikutusten jäsentäminen (arviointipuu)
- Vaihtoehdot ja niihin liittyvät aktiviteetit (strategiataulut)
- Vaihtoehtojen vertailu (arvopuuanalyysi)

4. Esimerkkejä monitavoitearvioinnin soveltamiseen käytännössä

5. Yhteenveto

